

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Κατά τὸ ἔτος 1956 μέχρι μὲν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἡ ὑπηρεσία διεξήχθη ὑπὸ τοῦ εὐαριθμοτάτου προσωπικοῦ. Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου ὁμως, διορισθέντων τριῶν ταξιόνων, ἦτοι τῆς πτυχιούχου τῆς Φιλολογίας Μαρίας Χαιρέτη, τοῦ τελειοφοίτου τῆς Φιλολογίας Παν. Σωτήρχου καὶ τοῦ ἀποφοίτου τοῦ Γυμνασίου Θεοφ. Φλωράκη, ἐπανήρχισεν ἡ συστηματικὴ ταξινομήσις τῶν συλλογῶν.

Οὕτω διενεργεῖται ἤδη ἡ ταξινομήσις τῆς Ἐπιτροπῆς Οἰκονομίας τοῦ Καποδιστριακοῦ Ἀρχείου τῶν ἐτῶν 1832 καὶ 1833 καὶ ἐντάσσονται εἰς τοὺς φακέλλους τῶν ἄλλων κλάδων προηγουμένων ἐτῶν τὰ ἐκ τῶν ὑστέρων εὐρισκόμενα ἔγγραφα. Τακτοποιοῦνται ἐπίσης τὰ πρωτόκολλα τοῦ Ἀγῶνος καὶ τοῦ Καποδιστριακοῦ καὶ συντάσσεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ταξινομημένων ἀρχείων τὸ διοικητικὸν δένδρον τῆς Καποδιστριακῆς περιόδου μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὄθωνος.

Κατὰ τὰ ἔτη 1955 καὶ 1956 :

α) Ἀντεμετωπίσθη τὸ πρόβλημα τῆς ταξινομήσεως τοῦ μεγάλου ἀρχείου τοῦ Ἀνακτοβουλίου (1833 κ.ε.).

β) Ἐταξινομήθησαν μικραὶ συλλογαί : μέρος τοῦ ἀρχείου Ἀρμοστέας Σμύρνης, τμῆμα ἀρχείου τοῦ πρώην Ὑπουργείου Ἐπισιτισμοῦ, τμῆμα ἀρχείου τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, μέρος τοῦ ἀρχείου Ψαλίδα, μέρος τοῦ ἀρχείου Δημ. Πλαπούτα, μέρος τοῦ ἀρχείου Ρήγα Παλαμῆδου, μικρὰ συλλογὴ ἐκ Κερκύρας, μικρὰ συλλογὴ ἐκ Κεφαλληνίας.

γ) Κατεγράφησαν τὰ νέα προσκλήματα τῶν ἀρχειακῶν συλλογῶν καὶ τῆς Βιβλιοθήκης.

δ) Ἐλειτούργησε κανονικῶς τὸ Ἀναγνωστήριον.

ε) Ἐνηργήθησαν ἐπιθεωρήσεις ἀρχείων πρὸς καταστροφὴν (τῆς Γ.Δ.Α.Λ., τοῦ Δήμου Πειραιῶς, τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α.).

ς) Συνετάχθη λεπτομερὴς πρόχειρος κατάλογος τοῦ ἀγορασθέντος ὀγκώδους ἀρχείου τοῦ Α. Ζ. Μάμουκα.

ζ) Ἐξυπηρετήθησαν οἱ ἐρευνηταὶ καὶ τὸ κοινὸν διὰ παροχῆς πληροφοριῶν καὶ ἄλλων στοιχείων.

η) Ἐξεδόθησαν ἀντίγραφα τῶν παρ' ἡμῖν συμβολαίων τῶν παλαιῶν συμβολαιογράφων Ἀθηνῶν.

Ἦγοράσθησαν 11 μεταλλικαὶ ἀρχειοθήκαι τῶν 4 συρταρίων, ἦτοι 5 τὸ 1955 καὶ 6 τὸ 1956, ἐκ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας καὶ ἄλλα τινὰ ἀπαραίτητα ὄργανα τοῦ τεχνικοῦ ὀπλισμοῦ τῶν Γ.Α.Κ. Ἐπίσης ἐτοποθετήθη ἠλεκτρικὴ ἐγκατάστασις εἰς τὰς τρεῖς μεγάλας ἀποθήκας.

Τὸ ἔτος 1955 ἠγοράσθησαν :

α) Διακόσια πενήκοντα (250) ἔγγραφα ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ στρατηγοῦ Δημ. Πλαπούτα (1750 - 1845).

β) Ἐκατὸν δέκα πέντε (115) περίπου χειρόγραφα καὶ 570 περίπου ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου Ψαλίδα (1771 - 1869).

γ) Τριάκοντα τρία (33) ἔγγραφα ἐκ Κερκύρας (1750 - 1875).

Τὸ δὲ ἔτος 1956 ἡγοράσθησαν :

α) Δώδεκα (12) ἔγγραφα τῶν ἐν Αἰγίνῃ καὶ Σύρῳ Ψαριανῶν (1826 - 1844).

β) Ἡ ἱστορικὴ συλλογὴ Ἄνδρ. Ζ. Μάμουκα μὴ ταξινομηθεῖσα εἰσέτι.

*Υπηρεσιακῶς εἰσῆχθησαν 61 βιβλιοδετημένοι τόμοι ἐγκυκλίων παλαιῶν ἐτῶν τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν.

Διὰ δωρεᾶς εἰσῆχθησαν :

α) Τμῆμα ἀρχείου ἐξ 118 ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου Ρήγα Παλαμῆδου (1777 - 1870) δωρηθὲν ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Μαρίας Καρατζᾶ.

β) Ἀναφορὰ τοῦ ἐπισκόπου Σκύρου Γρηγορίου τῆς 22 - 3 - 1829 πρὸς τὸν κυβερνήτην ὑπὸ τοῦ σεβ. μητροπολίτου πρώην Λήμνου κ.κ. Βασιλείου Ἀτέση.

γ) Νοταριακὸς κώδιξ ἐκ Κεφαλληνίας χαρτῶς 18 αἰ. διαστάσεων 0,32 x 0,22 μ. ἐσταχωμένος μετὰ περικαλύμματος ἐκ ναστοχάρτου περιβεβλημένου ὑπὸ ξανθόχρου μεμβράνης ἐν ᾧ καταχωρίζονται νοταριακαὶ πράξεις ἀπὸ 3 Φεβρ. 1701 ἕως 28 Ἰουν. 1768 τῶν νοταρίων Κεφαλληνίας.

*Επίσης μικρὰ συλλογὴ 24 νοταριακῶν ἐγγράφων τῆς οἰκογενείας Μπλέσσα ἐκ Κεφαλληνίας τῶν ἐτῶν 1572 - 1856, ἀμφότερα δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Εὐαγγ. Μπλέσσα εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Πετροπούλου, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ μέλους τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Γ.Α.Κ.

Τὸ ἀναγνωστήριον τῶν Γ.Α.Κ. ἐλειτούργησε κανονικῶς πλὴν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου καὶ ἐσημειώθησαν 656 παρουσίαι ἀναγνωστῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων κατὰ τὸ ἔτος 1955 καὶ 796 κατὰ τὸ 1956.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην εἰσῆχθησαν αὐτοτελῆ βιβλία, διὰ δωρεᾶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, 75 τὸ 1955, 50 τὸ 1956 καὶ ἀρκετοὶ τόμοι παλαιότερων σειρῶν.

*Ὁ διευθυντῆς κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 37887/743 ἀπὸ 28 - 4 - 56 διαταγῆς Ὑπουργείου Παιδείας ἐνήργησεν ἀπὸ 16 ἕως 21 Ἰουλίου ἐπιθεώρησιν τοῦ ἱστορικοῦ Ἀρχείου Κρήτης καὶ ἐν ὑποβληθείσῃ ἐκθέσει προτείνει τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς μεταστέγασιν. Δυστυχῶς ὅμως τὸ ζήτημα στεγάσεως τοῦ σπουδαίου τούτου ἀρχεῖοκτοῦ ιδρύματος δὲν ἔλαβεν εἰσέτι τὴν ὀριστικὴν λύσιν.

*Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1956 τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους ἀνέλαβον ἔρευναν ἐπακριβώσεως τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχείων τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀσκοῦσιν κατὰ νόμον ἐποπτεῖαν. Σκοπὸς τῆς ἐρεύνης ταύτης εἶναι ἡ ἐξακριβώσις α) τῶν τυχόν ἀπωλειῶν κατὰ τὴν ἐχθρικὴν κατοχὴν ἢ μετ' αὐτήν, β) τῶν ὄρων, μεθόδων καὶ τῶν μέσων διαφυλάξεως καὶ συντηρήσεως τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις δημοσίων ἀρχείων καὶ γ) ἡ παροχὴ ὁδηγῶν διὰ τὴν βελτίωσιν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν προϊσταμένων ἀρχείων, τῶν ἀρχεῖοκτῶν ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ἀψύχου ἀρχεῖοκτοῦ ὕλικου. Μέχρι σήμερον ἡ ἔρευνα ἡμῶν περιέλαβε τὰ Ὑπουργεῖα Οἰκονομικῶν καὶ Ἐσωτερικῶν. Διὰ τῆς γενομένης ἀλληλογραφίας συνεκεντρώθησαν πολυτιμώτατα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐτέθησαν ὑπ' ὄψιν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.

Παραμένουσι πάντοτε μετὰ τῶν προσφιλεστάτων ἐπιδιώξεων τῆς διευθύνσεως τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους ἡ ὀργάνωσις ὑπηρεσίας μικροφωτογραφίας καὶ ἡ ἐκδοσις ἐτησίου δημοσιεύματος.

ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

α) Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον.

Τὸ ἔτος τοῦτο ὑπῆρξεν εὐτυχὲς διὰ τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον, διότι κατ' αὐτὸ αἱ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κεναὶ ὀργανικαὶ θέσεις ἐπικούρων συντακτῶν ἐπληρώθησαν πᾶσαι

διὰ τοῦ διορισμοῦ τῶν φιλολόγων Φαίδωνος Μπουμπουλίδου, Λεάνδρου Παπαβρανούση καὶ Βασιλείου Σφυροέρα. Οὕτω θὰ καταστῆ δυνατὸν ὅπως ἡ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ συντελουμένη ἐπιστημονικὴ ἐργασία χωρήσῃ μὲ ταχύτερον ρυθμὸν καὶ παρασκευασθῶσι ὠρισμένα δημοσιεύματα, περὶ ὧν ἐγένοντο ἤδη αἱ προσηκουσάσαι εἰσηγήσεις εἰς τὸ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως ὑποβληθὲν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 699 ἀπὸ 12 Φεβρουαρίου 1956 ὑπόμνημα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1956 :

Α') Ἐξηκολούθησεν ἡ ἀποδελτιώσις (ἱστορικῶς καὶ γλωσσικῶς) κειμένων καὶ πραγματειῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν περιόδον τῆς Τουρκοκρατίας, τὰ δὲ καταρτισθέντα δελτία ἐταξινομήθησαν ὑπὸ τὰ οἰκεία λήμματα.

Β') Ἠρχίσεν ἡ ἐκτύπωσις τοῦ νέου ἔκτου τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Ἀρχείου.

Γ') Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀρχείου ἐπλουτίσθη σημαντικῶς διὰ 114 ἐν ὄλῳ τόμων ἢ τευχῶν ἐπιστημονικῶν δημοσιευμάτων προελθόντων ἐκ δωρεᾶς ἡ ἀναλλαγῆς (ἀριθ. καταλ. εἰσαγωγῆς 408 - 521).

Δ') Παρεσχέθησαν ἐκ τοῦ Ἀρχείου διάφοροι πληροφοροῖαι εἰς πολλοὺς ἐρευνητάς, ἡμετέρους καὶ ξένους, προσφυγόντας εἰς αὐτό, ὧν τὰ ὀνόματα καὶ αἱ ὑπογραφαὶ ἀνεγράφησαν εἰς τὸ καθιερωθὲν ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου βιβλίον ἐπισκεπτῶν.

Δέον νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἐπικούρου συντάκτου Λ. Παπαβρανούση προέβη, κατ' ἐντολὴν τῆς Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας, εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Βιβλιοθηκῶν Γ. Μαυροκορδάτου (ἐκ 3500 περίπου τόμων), Ξ. Σιδερίδου (ἐξ ὑπερδισχιλίων τόμων) καὶ Κ. Καραθεοδωρῆ (τόμου 666), συντάξε δὲ καὶ ὑπέβαλε τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 705 ἀπὸ 7 Ἰουνίου 1956 ἔκθεσιν αὐτοῦ περὶ τῶν πολυτίμων τούτων βιβλιοθηκῶν, ὡς καὶ περὶ τοῦ ὅλου σπουδαιοτάτου καὶ ἀπὸ μακροῦ ἀναμένοντος τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ συνόλου τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Ἀκαδημίας.

β') Τὸ Ἱστορικὸν Λεξικόν.

Ἡ σύνταξις τῶν ἄρθρων τοῦ 4ου τόμου τοῦ Λεξικοῦ κύριον μέλημα καὶ τελικὸς σκοπὸς τῆς συντελεσθείσης κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἐργασίας, ἐσημείωσεν ἰκανοποιητικὴν πρόοδον, παρὰ τὸ ὀλιγόριθμον τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ. Συνεπληρώθη ἡ τελικὴ σύνταξις τῶν ἄρθρων *γαργαρών-γελῶ, γεννῶ-γιά, γλύμα-γούϊτα*, παρεσκευάσθη δὲ καὶ ἡ προσωρινὴ σύνταξις τῶν ἐνδιαμέσων σειρῶν. Ἐλπίζεται οὕτως, ὅτι ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἑξαμήνου θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ 2ου τεύχους τοῦ τόμου.

Παραλλήλως πρὸς τὴν σύνταξιν, φροντὶς κατεβλήθη διὰ τὸν πλουτισμὸν τοῦ ἀρχείου τοῦ Λεξικοῦ. Ἀπεδελτιώθη, ἐλληματογραφήθη καὶ κατετάγη ἐν τῷ ἀρχεῖῳ γλωσσικὸν ὕλικόν ἐκ χειρογράφων συλλογῶν, δωρηθεισῶν εἰς τὸ Λεξικόν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἐταιρείας καὶ προσερχομένων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Κυθῆρων, Τριφυλίας, Καλαβρυτῶν, Ἡρακλείου, Χαλκίδος καὶ Βοίου, ὡς καὶ ἐκ γλωσσικῶν πραγματειῶν δημοσιευθεισῶν εἰς τὸ περιοδικὸν « Ἀθηνᾶ » (50ος τόμος κ.ἐξ.) ἡ ἀλλαγοῦ.

Πρὸς πλουτισμὸν ἀκριβῶς τοῦ ἀρχείου, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἀποστολὴ δύο συντακτῶν τοῦ Λεξικοῦ εἰς τὰς νήσους Πάτμον καὶ Ἀστυπάλαιαν (τοῦ κ. Α. Καραναστάση) καὶ εἰς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ προσφυγικούς συνοικισμοὺς Ν. Ἀρτάκης, Ν. Λαμφάκου καὶ Πύργου (τοῦ κ. Ν. Κοντοσοπούλου). Συνεκομίσθη οὕτω νέον γλωσσικὸν ὕλικόν, ἰκανὸν εἰς ποσότητα (1000 σελίδες τετραδίου) καὶ ἐνδιαφέρον ἐπιστημονικῶς.

Δαπάναις ὡσαύτως τῆς Ἀκαδημίας κατορθώθη νὰ πλουτισθῇ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ

Λεξικοῦ διὰ νέων βιβλίων, ἰδίᾳ λεξικῶν (τῆς Ἱταλικῆς, Τουρκικῆς, Βουλγαρικῆς, τῶν Ρωμανικῶν γλωσσῶν), ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦ ἐν αὐτῷ συντελουμένου ἔργου, ἐλπίζεται δὲ ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη θὰ ὀλοκληρωθῆ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἄλλων βιβλίων ἐξ ἴσου ἀναγκαίων.

Συγκεντρώθη κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ ὕλη διὰ τὸν 8ον τόμον τοῦ Λεξικογραφικοῦ Δελτίου, οὗτινος ἡ ἐκτύπωσις θὰ ἀρχίσῃ προσεχῶς.

γ') Τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον.

Α') Τὸ Ἀρχεῖον ἐπλουτίσθη διὰ 36 χειρογράφων (σελ. 3362) ποικίλης λαογραφικῆς ὕλης. Ἐκ τούτων 21 ἀπεστάλησαν ὑπὸ δημοδιδασκάλων, συμφώνως πρὸς σχετικὰς ἐγκυκλίους πρὸς αὐτοὺς τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1952, τρία προήλθον ἐκ τῶν λαογραφικῶν καὶ μουσικῶν ἀποστολῶν τοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ 1956, τὰ λοιπὰ δ' ἐδωρήθησαν ὑπὸ διαφόρων.

Εἰς τὸ τμήμα τῆς Ἐθνικῆς Μουσικῆς Συλλογῆς εἰσῆχθησαν δι' ἠχογραφήσεως ἐπὶ φωνοταινιῶν 317 ᾄσματα καὶ χοροί.

Πρὸς συλλογὴν λαογραφικῆς καὶ μουσικῆς ὕλης ἐγένοντο ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἀρχείου λαογραφικαὶ ἀποστολαὶ εἰς Ψέριμον καὶ Τήλον Δωδεκανήσου (Γ. Κ. Σπυριδάκης) καὶ εἰς Ἰθάκην (Δημ. Λουκάτος), μουσικὴ δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Ἀρκαδίας (Σπ. Περιστέρης καὶ Γρηγ. Δημητρόπουλος). Πλὴν τούτων ἐνηργήθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας δαπάνη τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἐταιρείας Κερκυραϊκῶν Σπουδῶν ἀποστολῆ καὶ εἰς Κέρκυραν (Σπ. Περιστέρης) πρὸς ἠχογράφειν δημῶδους μουσικῆς. ἠχογραφήσεις ἐγένοντο ἔτι καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἀρχείου τῇ 14ῃ Ἰαν. καὶ 1ῃ Φεβρ. 1956.

Β') Εἰς τὴν διεξαγομένην εἰς τὸ Ἀρχεῖον ἐργασίαν οἱ συντάκται τοῦ Ἀρχείου Δ. Πετρόπουλος, Μαρία Ἰωαννίδου, ὁ ἐξ ἀποσπάσεως συντάκτης Κ. Ρωμαῖος καὶ ὁ διευθύνων Γ. Κ. Σπυριδάκης, ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἀρχεῖον τῶν δημῶδων ᾄσμάτων, κατέταξαν ἐν συνόλῳ 4516 ᾄσματα, πρὸς δὲ ἠσχολήθησαν καὶ εἰς ἄλλην ποικίλην ἐπεξεργασίαν τοῦ ὕλικου τοῦ τμήματος τούτου τοῦ Ἀρχείου.

Εἰς τὸ τμήμα τῶν παροιμιῶν ὁ συντάκτης Δ. Λουκάτος συνέχισε τὸν καταρτισμὸν ἰδίων ἀρχείων τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν μεσαιωνικῶν παροιμιῶν, συγκεντρῶσας πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχείου τῶν συγχρόνων παροιμιῶν ἢ ἐξ ἀποδελτιώσεως 533 ἀρχαίας καὶ 532 μεσαιωνικάς. Πρὸς τούτῳ ἠσχολήθη ἔτι καὶ εἰς ἄλλην ἐργασίαν κατατάξεως καὶ τοποθετήσεως ὕλικου εἰς τὸ ἀρχεῖον τῶν παροιμιῶν.

Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῶν ἐθίμων, τοῦ ὕλικου καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ, εἰργάσθη ὁ συντ. Δ. Οἰκονομίδης διὰ κατατάξεως ὕλικου ἐν αὐτῷ. Οὗτος ἐπελήφθη προσέτι καὶ τοῦ ἔργου τῆς συντάξεως τῆς λαογραφικῆς βιβλιογραφίας τῶν ἐτῶν 1954 - 1956.

Ὁ μουσικὸς Σπυρ. Περιστέρης κατέγραψεν ἀπὸ δίσκων ἢ φωνοταινιῶν 90 ᾄσματα εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν, κατέταξεν εἰς κατηγορίας καὶ εἰς μουσικὰ γένη 75 ᾄσματα, μετέγραψε τὴν μουσικὴν 53 ᾄσμάτων ἐκ τῆς βυζαντινῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν ἠσχολήθη δ' ἔτι καὶ εἰς ἀποδελτιώσεις ὕλικου καὶ ἐρευνητικὰς ἐργασίας ἐπὶ μουσικῶν θεμάτων.

Οἱ γραφεῖς Γρηγ. Δημητρόπουλος καὶ Ἐλευθερία Δήμου - Παπαδοπούλου ἀπεδελτίωσαν 2712 τραγούδια, 2016 δίστιχα καὶ ἄλλην λαογραφικὴν ὕλην.

Γ') Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀρχείου, ἣτις εἶναι ἡ πληρεστερά λαογραφικὴ βιβλιοθήκη ἐν Ἀθήναις, ἐπλουτίσθη δι' 181 τόμων καὶ φυλλαδίων, προερχομένων ἐκ δωρεῶν, ἀγορᾶς καὶ ἀνταλλαγῆς τῆς Ἐπετηρίδος πρὸς ξένα περιοδικά.

Ὑπὸ ἐκτύπωσιν εὐρίσκεται ὁ Η' τόμος τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Ἀρχείου.

*'Αρχεῖον Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου.
Ἔτος 1956.*

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1966 τὸ ἔργασθὲν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ προσωπικὸν περιορίσθη εἰς τὸν Διευθυντὴν καὶ τὸν Γραφέα, διότι ὁ ὑπηρετῶν Συντάκτης μετεκπαιδεύεται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ἡ δὲ ἑτέρα θέσις Συντάκτου ἑξακολουθεῖ παραμένουσα κενή, ἐλλείψει ὑπόψηφιου διατεθειμένου νὰ τὴν καταλάβῃ, ὡς ἐκ τῆς γλισχρότητος τῶν ἀποδοχῶν.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχείου περιορίσθησαν εἰς ἀντιγραφήν νομικῶν ἐγγράφων τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς καὶ τὴν ἀποδελτίωσιν σχετικῆς ὕλης ἐκ μὴ νομικῶν περιοδικῶν.

Ὡς πρὸς τὴν Ἐπετηρίδα τοῦ Ἀρχείου, ἑξακολουθεῖ κανονικῶς ἡ ἔκδοσις της, ἐκτυπούμενου ἤδη τοῦ 7ου τόμου αὐτῆς.

**ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ**

ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ Ἀναστ. Ὁρλάνδου Ὑπηρεσίας Ἀναστήλωσεως Ἱστορικῶν Μνημείων ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸ 1956 αἱ κάτωθι ἐργασίαι :

1) Εἰς τὸ Πρωτάτων τῶν Καρυῶν τοῦ Ἀγ. Ὁρους ἀποστραγγισθέντων τελείως τῶν ὑπογείων ὑδάτων ἐκαθαρίσθησαν ἐν πρώτοις καὶ ἀκολούθως ἐστερεώθησαν αἱ περιφημοὶ τοιχογραφίαι τοῦ Πανσελήνου (ἀρχῶν 14ου αἰῶνος) ἀνακτήσασαι τὴν προτέραν αὐτῶν λάμπιν. Ἀπεδόθη μετὰ ταῦτα εἰς τὰς στέγας ἡ ἀρχικὴ αὐτῶν μορφή, ἥτις κατὰ καιροὺς εἶχε παραμορφωθῆ, χρησιμοποιοηθειῶν ἀκόμη καὶ γαλλικῶν κεράμων! Ἦδη τὸ μέσον κλίτος ὑπερυσώθη ἀνοιχθέντων εἰς τὰ πλάγια αὐτοῦ φωτιστικῶν παραθύρων καὶ στεγασθέντων ἰδιαιτέρως τῶν ἐγκαρσιῶν αὐτοῦ κλιτῶν, ἅτινα πρότερον ἐκαλύπτοντο ὑπὸ μίαν συνεχῆ πρὸς τὰ πλάγια κλίτη στέγην. Ἐπειτα τὰ εἰς τὴν βόρειον πλευρὰν τοῦ ναοῦ ἀκαλαίσθητα προσκτίσματα ἀντικατεστάθησαν διὰ τοξοστοιχίας, ἥτις χρησιμεύει καὶ ὡς ἀντέρεισμα τῆς βορείου πλευρᾶς, ἥτις παρουσίαιζεν ἰσχυρὰν ἀπὸ τῆς κατακορύφου ἀπόκλισην. Ἀφῆρέθησαν ἐπίσης τὰ ἐξωτερικὰ τοῦ ναοῦ ἀσβεστοκονιάματα ἐμφανισθείσης τῆς παλαιᾶς τοιχοποιίας, οἱ πώρινοι φεγγίται τῶν παραθύρων ἀνακατεσκευάσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει σωζομένων λειψάνων εἰς τινὰ αὐτῶν, καὶ τέλος δι' ἀφαιρέσεως τοῦ μεταγενεστέρου ξυλίνου ἀπεκαλύφθη ὀλόκληρον τὸ παλαιὸν (10ου αἰ.) μαρμάρινον τέμπλον, σωζόμενον εὐτυχῶς ἀκέραιον ὄπισθεν¹.

2) Εἰς τὴν Μ. Ὁσίου Λουκᾶ Φωκίδος ἐξηκολούθησε δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἡ στερέωσις καὶ ὁ καθαρισμὸς τῶν κινδυνευόντων νὰ καταπέσουν ψηφιδωτῶν καὶ τῆς ὀρθομαρμαρώσεως τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ κυρίως ναοῦ, συνεπληρώθησαν δὲ καὶ τινὰ τῶν γλυπτῶν θωρακίων τοῦ γυναικονίτου. Πλὴν τούτου ἠνοίχθησαν καὶ τινὰ πεφραγμένα παράθυρα, τοποθετηθέντων εἰς αὐτὰ φεγγιτῶν συμφώνως πρὸς διατηρούμενα ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Μονῆς λείψανά των. Κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν ψηφιδωτῶν ἀπεκαλύφθη εἰς τὴν ἀντυγα τοῦ βορείου τόξου, ἄριστα διατηρουμένη εἰκὼν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου.

3) Εἰς τὸν ναὸν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Ἐπισκοπῆς) Ἐθρυτιανίας (τοῦ 10ου μ.Χ. αἰ.) ἐγένοντο ἐργασίαι προστατευτικαί, ἵνα ἀποφευχθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ διάβρωσις τῶν θεμελιῶν του.

¹ Σχετικὴν περὶ τοῦ τέμπλου τούτου μελέτην ὄρα ἐν ΕΕΒΣ, τόμ. ΚΓ' (1953) « Κανίσκιον Φαίδωνι Κουκουλέ », σ. 88 ἐξ.

4) Εἰς τὴν παρὰ τὸ *Ναύπλιον Ἁγίαν Μονὴν* ἐπανάχθησαν εἰς τὴν ἀρχικὴν των βυζαντινὴν μορφήν τὰ δῖλοβα καὶ τρίλοβα παράθυρα τῆς βορείου καὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄψεως, ἀφαιρεθέντων τῶν ἀκαλαισθήτων καὶ νεωτερικῶν ὀρθογωνίων τετραξύλων ὑαλοστασίων, ἅτινα τόσον τὰ παρεμόρφωσαν.

5) Εἰς τὴν *Ῥομορρην Ἐκκλησίαν* παρὰ τὸ Γαλάτσι ἐγένετο γενικὴ ἀνακεράμωσις τῆς στέγης, ἀποκατεστάθησαν αἱ ἡμισφαιρικαὶ στέγαι τοῦ νοτίου παρεκκλησίου καὶ ἀνακατεσκευάσθησαν τὰ μαρμάρινα τόξα καὶ εἰς ἑλλείπων κιονίσκος τοῦ τρούλλου. Τὰς ἐργασίας ταύτας ἐπέβλεψεν αὐτοπροσώπως ὁ ἐπιθεωρητὴς ἀρχιτέκτων Ε. Στίκας.

6) Εἰς τὴν *Μονὴν Δαφνίου*, δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἐξεχωματώθη ἐξωτερικῶς τὸ καθολικὸν εἰς βάθος 0,80 μ. ἀνακτηθεισῶν οὕτω τῶν πραγματικῶν ἀναλογιῶν τῶν ἄψ δων τοῦ Ἱεροῦ του. Κατεσκευάσθη ἐπίσης βαθεῖα περιφερικὴ ἀποστραγγιστικὸς ἀὐλᾶξ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς εἰσόδου τῶν ὑδάτων τῆς παρακειμένης κλιτύος εἰς τὴν ὑπόγειον κρύπτην τοῦ ναοῦ. Κατὰ τὰς ἐργασίας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ καθολικοῦ, ἀπεκαλύφθησαν αἱ βάσεις τοῦ παλαιοῦ (11ου αἰ.) μαρμαρίνου τέμπλου, ἡ βᾶσις τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ οἱ τοιχοβάται τῆς ἀψίδος τοῦ ἱεροῦ καὶ τῆς προθέσεως.

7) Εἰς *Κρήτην* ἐστερεώθησαν, ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐπιμελητοῦ Κ. Καλοκύρη, αἱ βυζαντιναὶ τοιχογραφίαι Ἀγ. Ὀνουφρίου Γέννας, Ἀγ. Ἰωάννου Γερακαρίου καὶ Φώτη.

8) Εἰς *Μεσοηρίαν* ἐστερεώθη τὸ καταρρέον βυζαντινὸν ναῦδριον τοῦ Ἀγ. Νικολάου Βουρναζίου.

9) Εἰς *Θεσσαλονίκην* ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι ἀναστηλώσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ διὰ βαθμιαίας ἀπομακρύνσεως τῶν τεραστίων ἐξωτερικῶν ἀντηρίδων αἰτινες, προστεθεῖσαι ἐπὶ Τουρκοκρατίας, εἶχον πολὺ παραμορφώσει τὸ μνημεῖον.

10) Εἰς τὴν *Μ. Βασιλίαν τῶν Μειτέρων* ὑπεστηρίχθη τὸ ἐπικινδύνως ἐτοιμόρροπον βυζαντινὸν νοσοκομεῖον τῆς Μονῆς.

11) Εἰς τὴν *Παρηγορήμιον τῆς Ἄρτης* κατεσκευάσθη ἐσωτερικῶς, δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας σιδηρᾶ κλιμαξ ἀνόδου εἰς τὸν γυναικωνίτην, ἐξεχώσθη δ' ὁ ναὸς ἐξωτερικῶς ἀποκαλυφθείσης εἰς βάθος 1 μ. τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ εὐθυνηρίας. Ἄλλαι ἐργασίαι στερεώσεως ἐγένοντο ἐπίσης εἰς τὰ περιχώρα τῆς Ἄρτης εἰς τὴν Μ. Κάτω Παναγίᾳ καὶ εἰς τὸν Ἀγ. Δημήτριον Κατσούρη.

12) Εἰς τὸν Ἀγ. Γεώργιον καὶ εἰς ἄλλους ναοὺς τῆς *Στεμνίτης* ἀφηρέθησαν τὰ ἀκαλαισθήτα πεταχτὰ κονιάματα, ἅτινα ἐκάλυπτον ἐξωτερικῶς αὐτοὺς, οὕτω δὲ ἀπέκτιθησαν τὰ περιέχοντα σημαντικὰς τοιχογραφίας παρεκκλήσια ταῦτα τὴν ἀρχικὴν των ὄψιν.

13) Εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Λαμπηνὴν τῆς ἐπαρχίας Ἀμαρίου *Κρήτης* ἐστερεώθησαν καὶ ἐκαθαρίσθησαν αἱ ὠραῖαι ἐσωτερικαὶ τοιχογραφίαι τῆς διὰ τοῦ ἀρχιτεχνίτου τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου Ζ. Κανάκη.

14) Εἰς *Δαμαλὴν Τροιζηνίας* ἐστερεώθη καὶ ἀνεκεραμώθη ὁ σταυρεπίστεγος μεταβυζαντινὸς ναὸς τοῦ Ἀγ. Δημητρίου.

15) Εἰς *Περίβολὴν Λέσβου* ἐστερεώθη ὁ ναὸς καὶ αἱ λαμπραὶ ἐσωτερικαὶ τοιχογραφίαι τοῦ καθολικοῦ τῆς ὁμωνύμου Μονῆς.

16) Εἰς *Μάνην* ἀνεστηλώθη, ἐποπτεία τοῦ Ε. Στίκα ὁ ἐν Κίττα ναὸς τοῦ Ἀγ. Σεργίου καὶ Βάχχου (11ου αἰ.).

17) Εἰς *Ἡράκλειον Κρήτης* ἐγένετο, δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, διὰ τοῦ ἐφόρου Ν. Πλάτωνος καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ Κ. Καλοκύρη ἡ μερικὴ ἀναστήλωσις τοῦ ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἀνεγερθέντος ναοῦ τοῦ Ἀγ. Μάρκου, προκειμένου οὕτως νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς αἴθουσα συγκεντρώσεως διὰ πνευματικῶς σκοποῦς.

18) Ἐν Ἀθήναις ἀνεστηλώθη ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τοῦ καθηγητοῦ Ὁρλάνδου ὁ παρὰ τοὺς Ἀμπελοκήπους βυζαντινὸς ναὸς τῶν Ἀγ. Πάντων (Καθολικὸν τῆς Μ. τῶν Ὁμολογητῶν), τὸν ὁποῖον ἀναφέρει εἰς τὰς ἐπιστολάς του Μιχαὴλ ὁ Χωνιάτης.

19) Εἰς τὴν Σάμον ἐστερεώθη ὁ ἱστορικὸς ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Τηγανίου.

20) Εἰς Ἀρκαδίαν ἐστερεώθησαν οἱ μικροὶ μεταβυζαντινοὶ ναοὶ Κλειβωκᾶς καὶ Ἀγ. Νικολάου Κοντοβαζαΐνης.

21) Εἰς Κέρκυραν ἐπεσκευάσθη ὁ βυζαντινὸς ναὸς τῶν Ἀγίων Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου. Τέλος

22) εἰς Νεμέαν ἤρξατο ἡ ἐπισκευὴ καὶ ἀναστήλωσις τῆς Μονῆς τοῦ Βράχου.

Η ΕΚΔΟΣΙΣ ΡΩΜΑΝΟΥ

Παρασκευάζεται ἡ ἐπ' ἀνέκδοσις τοῦ πρώτου τόμου, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ προσεθεοῦν καὶ μεταφράσεις τῶν Ὑμνων Α' - ΙΔ'.

Ἐπρωχώρησε μέχρι τοῦ 22 τυπ. φύλλου ἡ τύπωσις τοῦ τρίτου τόμου. Αἱ πρῶται 315 σελίδες κατελήφθησαν ἀπὸ μόνῃν τὴν περιγραφὴν τῶν σιναϊτικῶν κονδακαρίων ὑπὸ τοῦ συνεργάτου Ν. Α. Λιβαδάρα. Ἔπονται παντοῖοι πίνακες. Μεθ' ὃ τυποῦνται οἱ ᾠμοὶ ΚΘ' - ΜΒ' κριτικῶς ἐκδιδόμενοι καὶ μεταφραζόμενοι εἰς νεοελληνικὴν.

ΕΙΔΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ἐπειδὴ λόγῳ τῆς ἀνάγκης ἐγκαίρου ἐκδόσεως τοῦ ΚΣ' (1956) τόμου δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ συγκρότησις τῆς κατ' ἔτος δημοσιευομένης ἐν τῇ Ἐπετηρίδι βιβλιογραφίας τοῦ ἔτους τούτου (πλείστα περιοδικὰ ἐκ τῶν ἀποδελτιουμένων δὲν συνεπλήρωσαν μέχρι τέλους Ἰανουαρίου 1957 τοὺς τόμους τοῦ 1956), αὕτη ἀναβάλλεται διὰ τὸν προσεχῆ τὸμον ΚΖ' (1957).

Εἰδοποιοῦνται καὶ πάλιν οἱ ἀναγνώσται τῆς Ἐπετηρίδος ὅτι ἡ Βιβλιογραφία αὕτη, περιλαμβάνουσα ἀποκλειστικῶς τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων δημοσιευθέντα ὅπουδήποτε, θέλει περιλαμβάνει ἰδίᾳ τὰ ἐνδιαφέροντα τὴν Βυζαντινὴν Θεολογίαν, Φιλολογίαν, Ἱστορίαν, Τέχνην, Λαογραφίαν καὶ Δίκαιον.

Ἡ ἱστορικὴ βιβλιογραφία θὰ δημοσιεῦται διὰ τοῦ « Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος », ἐνῶ ἡ γλωσσικὴ (καὶ σχετικὴ μὲ τὴν κλασσικὴν καὶ νεοελληνικὴν φιλολογίαν) θὰ καταχωρίζεται εἰς τὸ περιοδικὸν « Ἀθηνᾶ ».